

Jacek Ryszard Przygodzki, Wojciech Urbański
 Politechnika Warszawska, Warszawa

NIEŁATWE POCZĄTKI WYDZIAŁU ELEKTRYCZNEGO POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

UNEASY START OF FACULTY OF ELECTRICAL ENGINEERING AT WARSAW UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Streszczenie: W artykule przedstawiono tło historyczne i okoliczności powstania w Warszawie pierwszego w Polsce wydziału elektrycznego - wcześniej działały tylko bowiem katedry elektrotechniczne na Politechnice Lwowskiej. Nacisk położono na często nieznane dotąd działania organizacyjne przedstawicieli ówczesnych elit kulturalnych oraz nielicznej wówczas grupy elektrotechników polskich. Dzięki ich ogromnej energii i zaangażowaniu mogło dojść, mimo przeciwności i kłopotów, do rozpoczęcia najpierw nauczania przedmiotów z dziedziny elektrotechniki w języku rosyjskim, a następnie, po zakończeniu pierwszej wojny światowej – w języku polskim. Starania znakomitych naukowców, m.in.: Mieczysława Pożaryskiego, Kazimierza Drewnowskiego, Stanisława Patschke, Leona Staniewicza, Konstantego Żórawskiego, Stanisława Odrowąża-Wysockiego, Janusza Groszkowskiego i wielu innych sprawiły, że od 14 czerwca roku 1921 rozpoczął pracę dydaktyczną i naukową, jako samodzielna instytucja, Wydział Elektrotechniczny Politechniki Warszawskiej.

Abstract: The article presents historical background and the origins of the Polish first faculty of electrical engineering that was founded in Warsaw – the older faculties had been operating exclusively in Lviv University of Technology. It emphasises usually-unknown organisational actions of representatives of the then cultural elite and at the time narrow group of Polish electrotechnicians. Despite adversities due to their enormous potential and involvement, it was possible to begin to teach subjects of electrotechnics – at first in Russian and later on after the Second World War was over, in Polish. Effort of splendid scientists such as Mieczysław Pożaryski, Kazimierz Drewnowski, Stanisław Patschke, Leon Staniewicz, Konstanty Żórawski, Stanisław Odrowąż-Wysocki, Janusz Groszkowski, and many more enabled founding on 14 July in 1921 Faculty of Electrotechnology at the Warsaw University of Technology that, as an independent institution, has been providing teaching and research.

Słowa kluczowe: *Wydział Budowy Maszyn i Elektrotechniki, Wydział Elektrotechniczny, Wydział Elektryczny, Wydział Łączności, Wydział Elektroniki.*

Keywords: *The Faculty of Machine Construction and Electrotechnics, Faculty of Electrotechnology, Faculty of Electrical Engineering, Faculty of Communication, Faculty of Electronics.*

1. Wstęp

Historia powstania Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej wypełniona jest wieloma burzliwymi wydarzeniami, tak jak burzliwe były losy polskiego społeczeństwa w epoce *fin de siècle*. Był to okres znacznego rozwoju gospodarczego ziem polskich oraz intensyfikowania dążeń do odtworzenia samodzielnego bytu kraju. Jednym z istotnych nurtów tych starań było zbudowanie wyższego szkolnictwa technicznego, z językiem wykładowym polskim. Niestety nie było to możliwe pod panowaniem władz carskich. Politechnika mogła rozpocząć działalność dopiero w roku 1915, dzięki niestrudżonym działaczom, którzy na długo przed I wojną światową wierzyli, że Polska odzyska niepodległość i przygotowywali

środki do budowy jej przyszłych instytucji. Zagadnieniom tym poświęcono artykuł [7]; niniejszy stanowi jego uzupełnienie, kreśli zwłaszcza sylwetki osób, którym zawdzięczamy powstanie pierwszego wydziału elektrycznego w Polsce.

W roku 1906 zostało zawiązane Towarzystwo Kursów Technicznych. Wkrótce utworzyło ono Wydział Techniczny, który z różnym skutkiem organizował kursy wieczorowe dla techników. Wybuch wojny światowej obudził nadzieje na odzyskanie niepodległości. Antycypując przyszłe wydarzenia Rada Naukowa Wydziału Technicznego Towarzystwa Kursów Naukowych powołała Komisję Politechniczną. Ze swojego grona wytypowała trzech przedstawicieli - dwóch z nich zostało później rektorami Politechniki Warszawskiej (Zygmunt Strasze-

wicz, Stanisław Patschke). Następnie zaproszono delegatów warszawskiego Stowarzyszenia Techników w Warszawie i Koła Przemysłowców, dwóch profesorów istniejącego Carskiego Instytutu Politechnicznego (oczywiście Polaków) oraz wykładowców Szkoły Wawelberga i Rotwanda. Wkrótce dookooptowano trzech kolejnych przedstawicieli nauki i przemysłu. Komisja zaprojektowała wydziały przyszłych polskich politechnik, a w szczególności warszawskiej, zakończyła swe prace czerwcem 1915 roku.

W latach 1899 – 1901 zbudowano pierwsze gmachy PW: Główny, Fizyki i Elektrotechniki, Mechaniki oraz Chemii. W roku 1914 przygotowano statut dla przyszłej Politechniki, dzięki czemu możliwe stało się jej otwarcie wkrótce po wycofaniu się Rosjan z Warszawy. Pierwszy Senat i Rady Wydziałów składały się z techników nielegitymujących się jeszcze tytułami profesorskimi. Natychmiast po odzyskaniu niepodległości powołano Komisję Stabilizacyjną, która przedstawiła kandydatów do mianowania na stanowisko profesora. Niestety wśród nich odnajdujemy tylko trzech elektryków, co uniemożliwiło wówczas powołanie Wydziału Elektrycznego.

Politechnika mogła powstać mimo ograniczeń jakie nakładali zaborcy dzięki działaniom polskich patriotów, którzy wykorzystywali każdą ulgę w tych zakazach i każde zezwolenie, jakie mogli uzyskać. Tworzyli towarzystwa, koła i stowarzyszenia, inicjowali akcje służące szeroko rozumianej edukacji technicznej. Ponieważ nie można było uzyskać zgody na otwarcie wyższej szkoły technicznej, w roku 1895 otwarto Średnią Szkołę Mechaniczno-Techniczną, noszącą początkowo imię swego dyrektora M. Mittego, a później fundatorów Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda. Szkoła miała świetnych wykładowców, po latach wielu zostało wykładowcami Politechniki. Jednostka ta w roku 1906 osiągnęła poziom uczelni wyższej, z językiem wykładowym polskim.

2. Okres po I wojnie światowej

Po wyparciu Rosjan z Warszawy w sierpniu 1915 roku przy zorganizowanym Komitecie Obywatelskim powstał Wydział Oświecenia z Sekcją Szkół Wyższych. Sekcja przejęła wyniki prac Komisji Politechnicznej. Niemcy chcąc pozyskać przychylność Polaków zezwolili na otwarcie Uniwersytetu oraz Politechniki

z polskim językiem wykładowym. Aby zdobyć podobną zgodę uprzednio przygotować należało obszerny zestaw dokumentów, przede wszystkim statut. Dzięki pracom Komisji Politechnicznej potrzebne świadectwa były prawidłowo sporządzone i generał – generalny gubernator Królestwa Polskiego Hans Hartwig von Beseler mógł zatwierdzić już 2 listopada 1915 r. tymczasowy statut Politechniki. Przewidywał on otwarcie czterech wydziałów. Ciało nauczycielskie stanowili docenci wybrani przez Sekcję Szkół Wyższych. To oni powołali spośród siebie Rektora oraz Dziekanów.

15 listopada odbyła się uroczysta inauguracja roku akademickiego przeprowadzona razem z Uniwersytetem Warszawskim. Inauguracja, rozpoczęta Mszą Świętą w Katedrze św. Jana, była kontynuowana w Gmachu Fizyki PW.

Inż. K. Drewnowski w swym życiorysie napisał „w roku akademickim 1915/1916 zostałem powołany do zorganizowania działu elektrotechniki w nowo utworzonej Politechnice Warszawskiej, gdzie objąłem wykłady z podstaw elektrotechniki, jako pierwszy polski profesor⁵ elektrotechniki tej uczelni”.

Politechnika miała początkowo cztery wydziały: 1) Inżynierii Budowlanej i Inżynierii Rolnej, 2) Budowy Maszyn i Elektrotechniki, 3) Chemiczny, 4) Architektoniczny. W miarę zwiększania się kadry struktura ta ulegała zmianom. Nazwy dwóch z pośród tych wydziałów dowodzą, że od początku planowano ich podział.

Fakt tworzenia zaczątków Wydziału Elektrycznego już w roku 1915 świadczył o perspektywnym widzeniu rozwoju uczelni. Rekrutowano studentów na wydział, który jeszcze nie istniał. Pierwsze semestry miały wspólny program, a liczone na zwiększenie kadry elektryków zanim studenci osiągną wyższe semestry studiów.

W tych pierwszych latach przeniosło się z Politechniki Lwowskiej pięciu profesorów i dwóch adiunktów, którzy również zostali profesorami. Wydział Elektryczny zasilili:

- w 1916 r. adiunkt Kazimierz Drewnowski, elektryk,

⁵ Był zatrudniony od 1.10.1916 roku na etacie wykładowcy, ale „traktowany jako profesor nie tylko grzecznościowo”. Tak napisał o nim rektor w swoim sprawozdaniu, co świadczy o autorytecie, jakim się cieszył i funkcjach, które pełnił.

- w 1917 r. adiunkt Waclaw Günther, elektryk,
 - w 1918 r. adiunkt dr inż. Bohdan Stefanowski, mechanik, wykładający także na Wydziale Elektrycznym, członek pierwszej Rady Wydziału (jako profesor).

Prof. Stanisław Patschke, pierwszy politechniczny dziekan Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechnicznego, od początku dążył do podziału swojego wydziału. Prof. Leon Staniewicz ujął to tak: „*w początkowym okresie, aż do połowy czerwca 1921 r. Wydział Mechaniczny połączony był z Wydziałem Elektrycznym pod wspólną nazwą*”.

Od początku starano się o uruchomienie laboratoriów. Dla zapewnienia ćwiczeń laboratoryjnych na odpowiednim poziomie i w odpowiednim wymiarze utworzono Katedrę i Zakład Elektrotechniki Ogólnej. Z powodu braku pomieszczeń ćwiczenia odbywały się początkowo w Zakładzie Maszyn Elektrycznych.

Laboratorium Miernictwa Elektrycznego było organizowane od roku 1916 w Gmachu Fizyki i Elektrotechniki, w którym znajdowały się wszystkie pomieszczenia zajmowane przez elektryków. Miało być ponadto zaczątkiem przyszłego Polskiego Instytutu Elektrotechnicznego. Laboratorium zajmowało 400 m² na II piętrze Gmachu Fizyki. Zasilane było z baterii akumulatorów o napięciu 110 V i 220 V, dwóch przetwornic oraz z sieci trójfazowych 3x120 i 3x220 V. W salach pracowni na bieżąco zestawiano przyrządy z powodu niewystarczającej ich liczby.

Pierwszym asystentem od 1 X 1916 r. był inż. Józef Ausspitz. Wkrótce asystentem został także od 1 IV 1917 roku inż. Konstanty Dobrski, a młodszym asystentem od 1 V 1917 r. student Janusz Groszkowski.

Gdy w roku 1917 odbył się w Warszawie Nadzwyczajny Zjazd Techników Polskich por. inż. Kazimierz Drewnowski przedstawił na nim koncepcję, która wywarła niewątpliwie decydujący wpływ na strukturę tworzonego Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej. Była to idea bardzo nowoczesna, oparta na znajomości zagranicznego szkolnictwa wyższego. Dość nadmienić, że prof. Drewnowski postuluje w niej utworzenie w Politechnice państwowej elektrotechnicznej stacji doświadczalnej na wzór Physikalische Technische Reichsanstalt i Laboratoire Central d'Electricite lub Bureau of Standards. W programie Wydziału Elektrycznego PW przewidywał

wykłady z tak nowoczesnego przedmiotu, jak technika wysokich napięć.

W początkach maja 1917 r. wybuchł strajk we wszystkich uczelniach warszawskich, jako protest przeciw „*gwałtom władz okupacyjnych*”, czyli znęcaniu się policji niemieckiej nad studentami w dniach 1 i 3 maja. Strajkujący stawiali ponadto żądanie uniezależnienia szkolnictwa od władz niemieckich i oddania go w ręce polskie. 22 czerwca 1917 r. generał-gubernator Beseler zawiesił czynności Politechniki Warszawskiej i Uniwersytetu Warszawskiego. Strajkujący uzyskali zmianę w Statucie przynoszącą uniezależnienie się Uczelni, a wznowienie zajęć nastąpiło 7 listopada 1917 r. Kończyły się trudności powodowane przez władze okupacyjne.

Początkowo profesor Podstaw Elektrotechniki był kierownikiem laboratorium zwanego Zakładem Elektrotechnicznym. We wrześniu 1917 zakład podzielono na dwa. Zakład 1 (elektrotechniki teoretycznej) pod kierownictwem inż. K. Drewnowskiego i Zakład 2 (elektrotechniki praktycznej) pod kierownictwem inż. M. Pożaryskiego. Obydwa zakłady prowadziły laboratoria. Według ówczesnych planów Zakład 1 miał mieć trzy laboratoria: pomiarowe, wysokich napięć i prądów szybkozmiennych, a Zakład 2 dwa: maszynowe ogólne dla mechaników i chemików oraz tak zwane praktyczne (urządzeń elektrycznych). Realizacja tego planu przebiegała jednak inaczej z powodu niedostatecznego wzrostu kadry, niestety także z powodu trudności z wyposażeniem.

11 listopada 1918 r. rozpoczęło się rozbrajanie żołnierzy niemieckich. Brali w nim udział studenci Politechniki członkowie POW. Wielu z nich wstępowało do tworzącego się Wojska Polskiego. Nie był to jedyny kłopot - władze Politechniki nie były już ograniczane przez zaborców, ale musiały pokonać trudności związane z brakiem aparatury, środków finansowych i brakiem kadry. Wkrótce okazało się że nowe trudności pochodzą także ze strony biurokratów z Ministerstwa.

Inż. Mieczysław Pożaryski wprowadził zasadniczą zmianę, którą było rozszerzenie wykładu na teorię prądów szybkozmiennych. Zapoczątkowane w 1918 r. przez inż. Aleksandra Olendzkiego wykłady z telefonii, telegrafii i sygnalizacji, przejął w 1920 r. inż. Roman Trechciński, organizując jednocześnie Laboratorium Elektrotechniki Prądów Słabych.

Zapoczątkowano w ten sposób rozwój tej tematyki, który doprowadził do utworzenia „kierunku prądów słabych”, a w konsekwencji podziału wydziału na Wydział Elektryczny i Wydział Łączności (później nazwany Wydziałem Elektroniki), co nastąpiło w roku 1951. Warto pamiętać, że tworząc wydział myślano już o rozwoju uczelni w tym kierunku.

W roku 1918 zostało uruchomione Laboratorium Maszynowe, którego kierownikami byli kolejno inż. Waław Günter i prof. Konstanty Żórawski, w roku 1919 Laboratorium Elektrotechniczne kierowane przez prof. M. Pożaryskiego, w roku 1920 Laboratorium Teletechniczne - pod kierownictwem prof. R. Trechcińskiego i Laboratorium Radiotechniczne - pod kierownictwem Janusza Groszkowskiego. Ponieważ J. Groszkowski nie był jeszcze inżynierem uczyniono wyjątek powierzając mu kierowanie laboratorium. Jako jeden z pierwszych absolwentów Politechniki otrzymał dyplom w roku 1922.

Najpóźniej, bo w roku 1921/1922, rozpoczęło pracę Laboratorium Wysokich Napięć pod kierownictwem inż. K. Drewnowskiego. Powodem był zupełny brak jakiegokolwiek sprzętu wysokonapięciowego i trudności lokalowe związane z wyjątkowo dużymi wymiarami stanowisk pomiarowych.

W wolnej Polsce rozpoczęto natychmiast starania o nadanie Politechnice rangi uczelni akademickiej. W lutym 1919 roku MWRiOP powołało Komisję Stabilizacyjną złożoną z profesorów Politechniki Lwowskiej i Warszawskiej, Uniwersytetu Warszawskiego oraz przedstawicieli nauki i techniki. Komisja przestawiła opinie co do liczby i rodzajów katedr oraz kandydatów na te katedry, jednak nie na wszystkie. Katedr miało być 60, a mianowano 38 profesorów, w tym tylko trzech elektryków. Byli to: Mieczysław Pożaryski (podstawy elektrotechniki), Stanisław Odrowąż-Wysocki (urządzenia elektryczne) oraz Konstanty Żórawski (budowa maszyn elektrycznych). Obsadę pozostałych katedr pozostawiono władzom Politechniki.

W tym okresie postanowiono zorganizować ogólnokrajowy zjazd elektryków polskich. Zajęła się tym Specjalna Komisja Organizacyjna Warszawskiego Koła Elektrotechników, która w porozumieniu z kołami w innych ośrodkach ustaliła termin i program zjazdu. Ten pierwszy w odrodzonej ojczyźnie ogólnopolski Zjazd Elektrotechników Polskich odbył

się w dniach 7-9 czerwca 1919 roku w Warszawie. Trwałym osiągnięciem spotkania było powołanie do życia Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich SEP - 9 czerwca 1919 r. Zjazd Wybrał na stanowiska prezesa SEP inż. Mieczysława Pożaryskiego. Członkami tymczasowego Zarządu SEP zostali: Kazimierz Drewnowski, Ksawery Gnoiński, Roman Podoski, Kazimierz Szpotański, Józef Tomicki, Gabriel Sokolnicki i Stanisław Bieliński. Na tym samym zjeździe powołano Centralną Komisję Słownictwa Elektrotechnicznego. W pracach CKSE brało udział wielu elektryków związanych z Wydziałem Elektrycznym. W działalności zarówno SEP, jak i CKSE dominującą rolę odgrywali pracownicy WE PW.

Rok akademicki 1918/1919 był dla Politechniki wyjątkowo trudny. Liczebność studentów wzrosła do 2600 we wrześniu roku 1918. Większość wstąpiła jeszcze w tym samym roku do wojska.

Na wojnę polsko – bolszewicką wojska łączności wystawiły 30 kompanii telegraficznych i 25 radiostacji polowych. Dowodem wyjątkowo sprawnego działania organizatorów służb łączności jest fakt, że tę wielką pracę organizacyjną wykonano w ciągu około jednego roku. W ocenie Bitwy Warszawskiej 1920 roku można znaleźć wiele informacji o znaczeniu służb łączności. Doceniono udział ppłk. K. Drewnowskiego w pracach sztabu i w tworzeniu wojsk łączności, ponieważ po wojnie otrzymał mianowanie na stopień pułkownika ze starszeństwem od 1 czerwca 1919 r. i Krzyż Orderu Virtuti Militari za Legiony i wojnę 1920 roku.

W roku 1919/1920 inż. Roman Podoski rozpoczął wykłady o tramwajach i kolejach elektrycznych, wydając w 1922 r. 2-tomowe dzieło „Tramwaje i koleje elektryczne”. Stanowi ono nowość w zakresie tej specjalności. Powstają też pierwsze książki dla elektryków, jak: Leon Karasiński „Wytrzymałość tworzyw” (1919 r.), Stanisław Wysocki „Urządzenia elektryczne do siły i światła” (1920 r.), Bohdan Stefanowski „Termodynamika techniczna” (1922 r.) oraz skrypt Kazimierza Drewnowskiego „Podstawy elektrotechniki” (1918 r.).

Pismem z dnia 28 czerwca 1920 roku Rektor zawiadomił Ministerstwo „o powołaniu p. Kazimierza Drewnowskiego do wykładów z Techniki Wysokiego Napięcia”. Jest to pierwszy zapis w dokumentach Wydziału

o przedmiocie, który wkrótce stał się jednym z istotnych przedmiotów w programie zajęć.

Gdy w listopadzie 1919 r. przyjechał z Rosji Leon Staniewicz, został już w lutym 1920 r. mianowany przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego profesorem zwyczajnym i powołany na Katedrę Elektrotechniki Teoretycznej Politechniki Warszawskiej. W tym samym roku wybrano go na dziekana Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechniki. Jest rzeczą wartą uwagi, że pojawienie się na wydziale czwartego profesora elektryka umożliwiło wydzielenie Wydziału Elektrotechnicznego. Gdyby MWRiOP nie blokowało mianowania mjr. inż. Kazimierza Drewnowskiego, mogłoby się to stać o kilka lat wcześniej.

Prof. Leon Staniewicz został pierwszym dziekanem nowo utworzonego wydziału w dniu 15 VI 1921 roku, ale wkrótce zrezygnował z powodu wyboru na stanowisko rektora. Sprawował tę funkcję do roku 1923, będąc pierwszym rektorem elektrykiem.

Po przeprowadzeniu ponownych wyborów dziekanem został prof. M. Pożaryski.

Po tej zmianie skład pierwszej Rady Wydziału był następujący:

Mieczysław Pożaryski	(elektrotechnika ogólna)
Leon Staniewicz	(elektrotechnika teoretyczna)
Konstanty Żórawski	(maszyny elektryczne)
Stanisław Wysocki	(urządzenia elektryczne)
oraz czterech zaproszonych profesorów Wydziału Mechanicznego:	
Leon Karasiński	(wytrzymałość materiałów)
Zygmunt Straszewicz	(mechanika teoretyczna)
Bohdan Stefanowski	(termodynamika)
Karol Taylor	(silniki spalinowe)

Wkrótce po ukonstytuowaniu się nowej Rady Wydziału jej skład powiększył się o dwie osoby. W roku akademickim 1921/1922 Katedrę Urządzeń Maszynowych objął Antoni Rogiński, a Katedrę Fizyki Doświadczalnej - Mieczysław Wolfke. W roku akademickim 1922/1923 na Katedrę Elektrotechniki Mierniczej powołano Kazimierza Drewnowskiego.

W roku akademickim 1921/22 opuściło Wydział sześciu pierwszych absolwentów inżynierów elektryków, wśród których byli: Janusz Leon Groszkowski, Adolf Jan Morawski, Jerzy Roman.

Politechnika rozwijała się szybko, w roku akademickim 1922/23 było już 5000 studentów.

Mało znany jest fakt, że oficerowie wojsk łączności zostali nie tylko pionierami polskiej radiotechniki wojskowej, ale także w znacznej części cywilnej.

Pierwsza polska książka z zakresu radiotechniki, wydana w roku 1919, przedstawiająca zasady radiotelegrafii miała tytuł „*O czym radiotelegrafista wojskowy wiedzieć powinien*”. Współautorem był pchr. WR Janusz Groszkowski.

Różni autorzy korzystając z rozlicznych źródeł podają wiele nazwisk uczonych, którym zawdzięczamy rozwój radiotechniki w Polsce. W ich opracowaniach powtarzają się zawsze trzy nazwiska: Pożaryski, Drewnowski i Groszkowski. Wydział Elektryczny może więc zaliczyć do swych sukcesów ogromny wkład w rozwój radiotechniki zarówno wojskowej, jak i cywilnej.

Płk. inż. K. Drewnowskiego powołano w skład Komitetu Politechniki Wojskowej, który utworzono 25 kwietnia 1921 r. W lipcu gen. W. Sikorski, który był wówczas szefem Sztabu Generalnego, powołał Komisję Organizacyjną Politechniki Wojskowej, której przewodniczył płk inż. K. Drewnowski

W roku 1922 Wydział Elektryczny rozpoczął kolejne działania w sprawie powołania inż. K. Drewnowskiego na Katedrę Elektrotechniki Mierniczej jako profesora zwyczajnego. Tym razem sprawy potoczyły się już szybko.

28 listopada MWRiOP zwróciło się do Naczelnika Państwa popierając wniosek Wydziału Elektrotechnicznego o „*mianowanie płk. inż. Drewnowskiego Kazimierza zwyczajnym profesorem elektrotechniki mierniczej na Wydziale Elektrotechnicznym Politechniki*”. Nierozstrzygniętą była nadal kolizja jednoczesnego pełnienia służby wojskowej, ponieważ 28 marca roku 1923 płk inż. K. Drewnowski został mianowany komendantem nowo utworzonej Szkoły Inżynierii i Artylerii. Decyzja o podziale Głównej Szkoły Artylerii i Inżynierii ułatwiła płk. inż. Kazimierzowi Drewnowskiemu uwolnienie się od obowiązków wojskowych. Odszedł w głębokim przekonaniu, że wojsko i służba łączności znalazły się już w okresie normalnej

pracy pokojowej, a on nie pozostawił po sobie żadnej rzeczy niedokończonej.

Gdy prof. K. Drewnowski został członkiem Rady Wydziału zgłosił w roku 1923 wniosek o budowę gmachu, ponieważ zbyt ciasne pomieszczenia w Gmachu Fizyki i Elektrotechniki nie zapewniały warunków rozwoju wydziału. Miasto przeznaczyło na ten cel w roku 1924 teren między ul. Topolową (obecnie Aleja Niepodległości), a dotychczas zajmowanym terenem, z przeznaczeniem na budowę Gmachów: Elektrycznego, Nowego Chemicznego (obecna nazwa: Technologii Chemicznej) oraz Aerodynamiki.

Gdy prof. K. Drewnowski został dziekanem w roku 1929 doprowadził do rozpoczęcia budowy. MWRiOP przekazało 20.000 zł na prace wstępne. Powstał Komitet Budowlany. W wyniku rozpisanego konkursu wybrano projekt prof. Czesława Przybylskiego, jako podstawę do projektu szczegółowego.

Aby poznać laboratoria naukowe i przemysłowe zachodniej Europy Kazimierz Drewnowski wyjechał w roku 1929 wraz z projektantem budynku prof. Czesławem Przybylskim oraz prof. Januszem Groszkowskim do Niemiec, Holandii i Francji. Dotychczasowy Komitet został przekształcony w Towarzystwo „Studium Technologiczne” nazywane TOST, które oprócz budowy gmachów Politechniki Warszawskiej stawiało sobie za zadanie zakładanie i utrzymywanie instytutów i pracowni badawczych, prowadzenie kursów naukowych itp. Honorowym protektorem TOST został Prezydent RP Ignacy Mościcki.

Na wydziale istniało 5 zakładów dysponujących laboratoriami (Fizyki, Miernictwa Elektrycznego i Wysokich Napięć, Maszyn Elektrycznych, Teletechniki i Radiotechniki) i dwa nie związane z laboratoriami (Elektrotechniki Ogólnej oraz Urządzeń Elektrycz-

nych). W 1924 r. odbyła się na Wydziale pierwsza habilitacja — dr. Romana Podoskiego i w tym samym roku Wydział zmienił nazwę na Wydział Elektryczny PW.

Trudno określić kiedy kończą się początki Wydziału, a kiedy rozpoczyna się okres dojrzałej, dobrze zorganizowanej pracy. Za moment ten przyjąć można rok oddania do użytku własnego gmachu – 1934. Działała wówczas Rada Wydziału w dość licznym składzie, pracownicy Wydziału wydawali dużo publikacji i uzyskali autorytet zagranicą, odgrywali ważną rolę w nauce polskiej i uznaniu w przemyśle, mogli szczerzyć się także nadaniem trzem elektrykom doktoratów *honoris causa* PW i promowaniem absolwentów, z których wielu legitymowało się znaczącymi osiągnięciami zawodowymi, a nawet uzyskaniem tytułów profesorskich.

3. Literatura

- [1]. A. Ulmer. „Początki Politechniki Warszawskiej 1826 - 1918”, Muzeum PW, 2005.
- [2]. Z. Dunin-Wilczyński. „Ocalić od zapomnienia”, Oficyna Wydawnicza „Zbroja”, 2015.
- [3]. L. Staniewicz. „Politechnika Warszawska 1915 – 1925”. Warszawa MCMXXV, reprint Oficyna Wydawnicza PW, 2009.
- [4]. Z. Grunwald. „Geneza, powstanie i pierwsze lata istnienia Wydziału”, Zarys historii Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej 1921 – 1981. Wydawnictwo Politechniki Warszawskiej 1982.
- [5]. J.L. Jakubowski. „Fragmenty autobiografii od połowów motyli do badania sztucznych piorunów”, *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*, nr 3, 1988.
- [6]. Zbiór Rady Regencyjnej. Zbiór Ministerstwa WRiOP. Archiwum Akt Nowych. Warszawa.
- [7]. J.R. Przygodzki, W. Urbański. „Wydział Elektryczny Politechniki Warszawskiej od powstania do roku 1951”, I Sympozjum Historia Elektryki. Gdańsk, 2015.